

TURİST REHBERLERİNİN VERGİSEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I - GİRİŞ:

Turist Rehberliği mesleği; 6326 sayılı Yasa ile disiplin altına alınmıştır. Bir başka deyişle, meslek, yasal statüye kavuşturulmuştur. Bu yasa sonrası, mesleğin icrası belirli koşullara bağlanmıştır.

Konunun iyi anlaşilabilmesi için, bu yasanın bazı maddeleri hakkında bilgi vermemiz gerekiyor.

Yasanın 2. Maddesi verdiği tanımlarla mesleği ikiye ayırıyor. Bunlar; Eylemli Turist Rehberi ve Eylemsiz Turist Rehberidir. Yasanın 3. Maddesi mesleğe kabul şartlarını belirtiyor. Yasanın 4. Maddesi ise; mesleğin icrası, odaya üyelik ve meslek sicillerini tanımlıyor. Konumuzu direkt ilgilendiren dördüncü maddenin detaylarına girmek istiyoruz.

4. Maddenin birinci bendi; mesleğin serbest meslek şeklinde yada İş Kanunu kapsamında yapılabileceğini belirtiyor. Makalemiz; bu cümlenin açıklanması şeklinde olacaktır. Bu nedenle, bu cümleye tekrar döneceğiz.

4. Maddenin ikinci bendi; meslek mensuplarının odaya kaydolma zorunda olduklarını belirtiyor.

4. Maddenin üçüncü bendi; mesleğin, sadece eylemli turist rehberleri tarafından icra edilebileceğini belirtiyor.

4. Maddenin dörd-yedinci bentleri; mesleğin icrası ile ilgili diğer konuları belirtiyor.

II – GELİR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA İNCELEME:

Yukarıda; mesleğin serbest meslek kapsamında yada İş Kanunu kapsamında yapılabileceğini belirtmiştik. Önce bu iki kavram üzerinde duralım.

Gelir Vergisi Kanunu 61. Maddede ücreti şu şekilde tanımlıyor: “Ücret, işverene tabi ve belirli bir iş yerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.” Bu tanımın en belirgin özelliği, için bir işverene tabi olarak ve bir işyerine bağlı olarak yapılmasıdır. Turist rehberi olarak verilen hizmet, bu tanımlara uygun ise, vergileme işveren tarafından yapılacak ve ücret bordrosu ile belgelendirilecektir. Rehberin vergi ağısından yapacağı bir işlem yoktur. Bordroda tahakkuk eden vergi, işveren tarafından Muhtasar Beyanname ile beyan edilecek ve vergi dairesine ödenecektir.

Gelir Vergisi Kanunu 65. Madde Serbest Meslek faaliyetini şu şekilde tanımlıyor: “Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır. “ Buradaki önemli vurgu ise; faaliyetin işverene tabi olmaksızın kendi nam ve hesabına yapılmasıdır. İncelenen konunun ana teması bu maddenin yorumlanması şeklinde olacaktır. Bu yorumlama yazara ait olmayıp, mali idarenin görüşünün yansıtılmasıdır.

19.11.2015 TARİHİNE KADAR OLAN UYGULAMA:

Belirtilen tarihe kadar olan uygulamada yasal dayanak olarak, Gelir Vergisi Kanunu'nun 66. Maddenin 5. bendi esas alınmaktaydı. Bu bent şu şekildedir: “ Vergi Usul Kanununun 155. maddesinde belirtilen şartlardan en az ikisini taşıyan ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanlar (Şartlardan en az ikisini taşımayanlar ile köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5.000'i aşmayan yerlerde faaliyette bulunanların bu faaliyetlerine ilişkin kazançları gelir vergisinden muafır.) Görülmektedir ki; bu madde de Vergi Usul Kanunu 155. Maddeye atıf yapmaktadır. Bu maddeyi de buraya alarak, yorumlamayı birlikte yapalım. “VUK Madde 155- Serbest meslek erbabı için aşağıdaki hallerden herhangi biri “İşe başlama”yı gösterir:1. Muayenehane, yazıhane, atölye gibi özel iş yerleri açmak;

2. Çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyette bulunulduğunu ifade eden alametleri asmak;
3. Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmak;
4. Serbest olarak mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküllere kaydolunmak. “

Gelir Vergisi Kanunu 66/5 faaliyetin vergiden muaf olabilmesi için; VUK 155. Madde de belirtilen şartlardan sadece birinin taşınması gerektiğini, iki maddenin birlikte taşınması halinde ise muafiyetin kalkacağını belirtmektedir. VUK 155 incelendiğinde ise; sadece, 4. Bente sayılan “mesleki teşekküllere kaydolma” fiilinin bulunduğunu, diğer unsurların bulunmadığını varsaymaktaydı. Bu nedenle de; Eylemli Turist Rehberlerinin Gelir Vergisinden muaf olduğu görüşü benimsenmekteydi.

19.11.2015 TARİHİNDEN SONRAKİ UYGULAMA :

Bu tarihte ne oldu da uygulama değişti ? Bu tarihli 29537 sayılı Resmi Gazete’de 289 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği yayınlandı. Bu Tebliğ konuyu detaylı olarak anlatarak yeni bir yorum getirdi. Bundan sonraki bölümler, bu tebliğin açıklanması şeklinde olacaktır. Tebliğin; Eylemli Rehberlerin Gelir Vergisi Kanunu karşısındaki durumu başlıklı bölümü aynen şu şekildedir:

“3.1. Eylemli rehberler

Fiilen turist rehberliği hizmeti sunma hak ve yetkisine sahip olup meslek odasına kaydolma, ruhsat ve çalışma kartı alma zorunluluğu bulunanlar eylemli rehber olarak adlandırılır.

Gelir Vergisi Kanununun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinin parantez içi hükmüne göre, Vergi Usul Kanununun 155 inci maddesinde yer alan serbest meslek erbabında işe başlamının belirtilerinden en az ikisini taşımayan rehberlerin bu faaliyetlerine ilişkin kazançları gelir vergisinden muaf bulunmaktadır.

Eylemli olarak turist rehberliği mesleğini fiilen yapanların;

a) Mesleğin kabul koşullarını taşımaları halinde Kültür ve Turizm Bakanlığından

“ruhsatname” almaları,

b) Turist rehberliği faaliyeti ile ilgili olarak mesleki odalara kaydolmaları,

c) Kendilerine, TUREB tarafından basılan ve kayıtlı oldukları oda tarafından mesleği fiilen icra edebileceklerine ilişkin olarak “çalışma kartı” verilmesi,

ç) TUREB'in resmi internet sitesinde, kimlik bilgileri ile ülkesel veya bölgesel turist rehberliği, bölgesel turist rehberi ise çalışabileceği bölge veya bölgeler, yabancı dilleri, eylemli veya eylemsiz olduğuna ilişkin bilgilerinin yayınlanması,

d) Devamlı olarak rehberlik faaliyetinde bulunduğunu gösteren kartvizit, broşür veya el ilanları dağıtması, internet sitesi veya yayın organlarında reklamlarını yayınlaması ya da ilgili kişi ve kuruluşlarla internet yoluyla veya telefon aracılığıyla gerekli haberleşme koordinasyonunu sağlaması, dikkate alındığında Vergi Usul Kanununun 155 inci maddesinin birinci fıkrasının (2), (3) ve (4) numaralı bentlerinde yer alan şartlara haiz oldukları anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla, eylemli olarak turist rehberliği mesleğini fiilen yapanların, Gelir Vergisi Kanununun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan muafiyet hükümlerinden yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.

Buna göre, eylemli turist rehberlerinden faaliyetlerini kendi nam ve hesabına mutat meslek olarak süreklilik arz edecek şekilde fiilen yaptıkları vergi dairelerince tespit edilenler, Gelir Vergisi Kanununun serbest meslek kazancının vergilendirilmesine ilişkin hükümleri çerçevesinde vergilendirmeye tabi tutulur.

Turist rehberliği faaliyetini süreklilik arz etmeyecek şekilde yapanlar ise Gelir Vergisi Kanununun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendi kapsamında değerlendirilir.

Öte yandan, Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile bu Kanuna dayanılarak yayımlanan Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği uyarınca eylemli turist rehberlerinin, aynı acenta ile birden fazla “rehber-acente hizmet sözleşmesi” yapmaları elde ettikleri gelirin serbest meslek kazancı olma vasfını değiştirmemektedir.

Diğer taraftan, eylemli olarak rehberlik hizmeti veren turist rehberlerinin Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde tanımlanan ücretin tüm unsurlarını taşıyacak şekilde bir hizmet sözleşmesine dayalı olarak faaliyette bulunmaları halinde ise elde edilen gelir, ücret olarak değerlendirilecek olup bu kişilere yapılan ödemeler Gelir Vergisi Kanununun 61, 63, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca vergilendirmeye tabi tutulur.”

Görülmektedir ki; 6326 Sayılı Yasa ve bağlı olarak çıkarılan yönetmeliğe göre yapılması zorunlu işlemler olan; Bakanlıktan ruhsat alma, Meslek Odasına kaydolma, Çalışma Kartı alma, TUREB’in internet sitesinde yayınlanma, kartvizit ve broşür bastırılması işlemlerinin, VUK 155 de sayılan diğer hallerin ihlali olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Bu yorum doğru mudur? Bize göre tartışmaya açıktır. Bu yorumda; meslek mensuplarını gelir vergisi yasası kapsamına almak için zorlama yapılmıştır. Bunun yerine, ilgili yasa maddelerine küçük bir ilave yapılırsa, amaca ulaşmanın yasal dayanağı olurdu.

ŞİMDİ NE OLACAK ?

Öncelikle, Eylemli olarak bağımsız çalışan Turist Rehberleri, serbest meslek erbabı olarak gerçek usulde gelir vergisi mükellefiyetini tesis ettireceklerdir. Bir işyeri adreslerinin olmaması bu işe engel değildir. İkametlerinin bulunduğu adresin bağlı olduğu vergi dairesine müracaat etmeleri gerekmektedir. Bu konuda ve diğer ilgili yasalar karşısında zor duruma düşmemek için, bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirle görüşmelerinde fayda vardır. Mali müşaviriniz, GVK ye göre kabul edilen giderler hakkında bilgi vererek, belge düzeni konusunda uyarılar yapacaktır.

III – KATMA DEĞER VERGİSİ YÖNÜNDEN İNCELEME

Bu bölümde de konuyu 19.11.2015 öncesi ve sonrası şeklinde incelemek gerekir. Belirtilen tarih öncesinde konu GVK'dan muaf olarak yorumlandığından, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/4-e maddesine göre KDV'den de istisna olduğu yönünde uygulama yapılmaktaydı.

Belirtilen tarihte konu Gelir Vergisi Kanunu kapsamına alındığına göre, buna bağlı olarak KDV istisnası da ortadan kalkmıştır. Bu nedenle yapılan iş % 18 KDV'ye tabiidir.

IV – DİĞER VERGİ KANUNLARI YÖNÜNDEN İNCELEME

VERGİ USUL KANUNU: Gelir Vergisi Kanunu kapsamında serbest meslek mensubu olarak gerçek gelir vergisi mükellefi olanlar, aynı zamanda Vergi Usul Kanunu kapsamına da girmiş olurlar. Buradaki görevleri özetle; mükellefiyet tesis ettirilmesi, defter tasdik ettirilmesi ve düzenli olarak tutulması, serbest meslek makbuzu bastırılması ve yapılan iş karşılığı düzenlenerek müşteriye verilmesi, defter ve belgelerin beş yıl süre ile saklanması, ilgili yasalar gereği verilmesi gereken beyannamelerin süresinde İnternet Vergi Dairesine girilmesi, tahakkuk eden vergilerin ödenmesidir.

DAMGA VERGİSİ KANUNU: Yapılan yazılı mukaveleler, mukavelede bir rakam olması halinde binde 9,48 oranında damga vergisi ne tabiidir. Bu nedenle; Müşteri ile yazılı bir mukavele yapılması halinde bu vergi hesaplanarak, beyan ile ödemesi yapılmalıdır. Her işte yazılı sözleşme yapılacak diye bir kural yok. Ancak; karşı taraf böyle bir istekte bulunursa yazılı sözleşme yapılabilir. Bu halde, sözleşme sayısına göre damga vergisi doğar. Sözleşmenin tek nüsha olması halinde, vergiyi düzenleyen taraf öder. İki nüsha halinde olması halinde, her iki nüsha da ayrı ayrı vergiye tabiidir.